

le, der kaster et godt lys over det problemfyldte landbrugserhverv, med mange interessante grafiske fremstillinger og tabeller; blandt tekststykkerne er referaterne af gårdbesøg meget givende, men man savner en plausibel forklaring på, at netop mælkeproducenten, som jeg opfatter som den mest interessante, er sprunget over. Lidt større omhu med korrektur og retskrivning havde været ønskelig, så man f.eks. undgik at skrive om en bygnings opførelse eller om uddannelse til tømmere. M.h.t. nogle af de aftrykte bladartikler vil man sande, at tiden rider hurtigt, en del stof er temmelig passé efter et halvt eller et helt års forløb.

Paul G. Ørberg

G.V.C. Young: *Færøerne. Fra vikingetiden til reformationen*. Oversat af Georg Rona fra: *From the Vikings to the Reformation. A Chronicle of the Faroe Islands up to 1538*. Onchan 1979. (Rosenkilde & Bagger, 1982). 179 s.

Det må straks slås fast, at denne udgivelse hverken er et resultat af noget videnskabeligt arbejde med Færøernes tidlige historie eller er anvendelig i noget sådant. Ikke alene måtte man i så fald foretrække den engelske udgave, men man måtte også hurtigt lægge den til side til fordel for den litteratur, den er skrevet på, eller rettere den litteratur den er sammenstykket af. Nogen systematisk gennemgang af forlæggene har jeg ikke foretaget, men kontrolopslag bragte følgende for dagen: Et af forlæggene, en færøsk skolebog i historie skriver om Thors hammer: »við hamartekninum verður alt vígt, ið hefur vígslu fyrri neyðini«. (o: med hammertegnet bliver alt (ind)viet, som har (ind)vielse fornøden). Det bliver til: »... and everything was consecrated

with that sign, and that sign was also necessary for a marriage«, loyalt oversat til »... og alting blev indviet under dette tegn, som også var nødvendigt ved bryllupper«. (s. 43) Der er flere eksempler på sådanne misforståelser om end ikke altid så vidtrækkende. På samme side er det færøske »væl umtók-tan« (o: velanset) blevet til »a great deal of respect« og videre til dansk »stor ærefrygt«. Det færøske at have »minni um« (o: at have minder om) er blevet til »still memorized« og »huskes stadigt«. Begrebet glider lidt ved hver oversættelse. Der kan således ikke fæstnes nogen tillid til, at forfatteren alt for præcist har meddelt indholdet i de færøske, danske, latinske, svenske og norske værker, der henvises til.

Bagest er en række tillæg med lister over paver, biskopper og regenter, og desuden oversættelser af en halv snes middelalderlige dokumenter og breve vedrørende Færøerne. Ifølge oversættelsen er de kontrolleret på de norrøne og latinske forlæg, så her er der måske samlet et nyttigt værktøj ved studiet af forlæggene.

For et engelsksproget publikum kan 1979-udgaven have sin mission, idet J.F. West's: »Faroe. The emergence of a nation«, 1972, blot har 5-6 sider om denne tidlige periode. For et dansk kan der hurtigt findes noget bedre.

Axel Kjær Sørensen

L. L. Hammerich: *Vest-eskimoernes land*. (Geislers Forlag, 1982). 96 s.

Fra sprogforskeren L.L. Hammerichs hånd foreligger en nydelig rejseskildring fra hans Alaska-rejse sommeren 1953, da han med fly berejste hele det vesteskimoiske område. Skildringen er sammenstykket af et større antal breve til familien og suppleret med et par betretninger.

Som eneste danske sprogforsker i disse egne fastsatte Hammerich under rejser til Alaska 1950 og 53 de lingvistiske grænser for det vesteskimoiske og østeskimoiske (»grønlandske«) sprogområde i sydvestlige Alaska, bestemte dialektgrænser i eskimoisk og »grænsen« mellem eskimo- og indianerområdet.

Han fik samlet et større materiale særlig fra øen Nunivak vest for Alaska – stor som Fyn, men med blot 324 indbyggere – optegnelser af sagn og eventyr også båndoptagelser af eskimoisk, fandt også på Nunivak en ukendt billedskrift brugt til evangelietekster, et materiale, der nu publiceres og også udnyttes videnskabeligt.

Det er dette indsamlingsarbejde, rejseskildringen omhandler, men den er letlæselig også for lægfolk. Prægtige naturskildringer fra midnatssolens Alaska, men også fra regn- og tågeområder krydrer stadig teksten. Morsomt også at læse om de rejsestrabadser, den lidt stuelærde professor måtte gennemgå. Til tider måtte han skrive »som en international reporter ... i felten: på en træbuk med maskinen mellem knæene; det er værst for knæene, men absolut ikke dårligt«.

Også kritik melder sig under læsningen. Professoren går ligesom ud fra en »kampteori«, hvad angik forholdet mellem eskimoer og deres »gamle fjende, indianerne« (s. 12, 40, 75); det svarer ikke til, hvad vi ellers ved om samlere, jægere og fiskere, der i reglen er ukrigeriske. Men springet ind i kapitalismen har omkalfatret meget. Kortskitsen i bogen kunne være udførligere, og mon ikke også Kodiak Island, en større ø øst for Alaska-halvøen, bør indrangeres i vesteskimoisk sprogområde (se s. 82, 75)?

Men alt i alt foreligger der med skildringen en til tider helt spændende beretning om mødet med eskimoisk kul-

tur og livsform, der er ved at forsvinde i rumalderen.

Bogen er udsendt af professorens søn Jan Hammerich – posthumt. L.L. Hammerich selv døde 1975.

Ole Stender-Petersen

Knud J. Krogh: *Quallunaatsiaaqarfik Grønland – Erik den Rødes Grønland*. (Nationalmuseets forlag, 1982). 10 kort fra Geodætisk Instituts kortværk »Grønland 1-1250 000«, talrige kort, billeder og grafer, 249 s.

På nogle områder ved vi langt mere om Grønland i vikingetid og middelalder end om Danmark på samme tid. Det detaljerede bebyggelseskort, hvor næsten hver eneste gård og kirke kan afsættes, den mere eller mindre præcise angivelse af bebyggelsens alder og oprindelse, de nøjagtige oplysninger om gårdenes udseende, om kvæghold, vandingsforhold, jagtbytte og fåreavl – alt dette er langt bedre kendt i Grønland end her i landet. Denne ny udgave af Knud Kroghs bog, der kom i en dansk udgave i 1967 og en grønlandsk i 1971, udsendes i anledning af, at man i sommer har fejret 1000-året for Erik den Rødes ankomst til Grønland. Forfatteren foretager en grundig analyse af det samlede arkæologiske og skriftlige kildemateriale fra og om Grønland i den periode, hvor den nordiske befolkning levede på øen, fra ca. år 1000 til ca. 1500.

Livet på gårdene, forudsætningerne for kvæghold, selve eksistensgrundlaget står i centrum for Kroghs engagerede og dybtgående analyse, der tager sit udgangspunkt i alle tænkelige videnskabelige discipliner såsom f.eks. klimaforskning, geologisk forskning, agrarforskning og antropologi for at komme den historiske virkelighed så